

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาไว้ 2 วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์แรก เพื่อศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติของการดูแลสุขภาพของลูกจ้าง และวัตถุประสงค์ที่สอง เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

วัตถุประสงค์แรก เพื่อศึกษาพฤติกรรม และทัศนคติของการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรม ทำการสุ่มตัวอย่างแบบ Non-probability sampling โดยการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 300 ราย พบว่า ข้อมูลที่ได้ทำให้ทราบว่าลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือมีทั้งไปรับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลหรือพบแพทย์ และรักษาพยาบาลด้วยวิธีอื่นๆ ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองกลุ่ม มีรายละเอียดลักษณะทั่วไปดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

4.1.1 ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นลูกจ้างในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ประกอบด้วย ระยะเวลาในการทำงาน และประเภทอุตสาหกรรมของสถานประกอบการ ดังต่อไปนี้

1. ระยะเวลาการทำงาน

จากการศึกษาลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จำนวน 300 ราย พบว่า ลูกจ้างมีระยะเวลาการทำงานเกินกว่า 5 ปี มีจำนวน 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.7 และในกลุ่มนี้ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 25.3 และไม่ใช้บริการ ร้อยละ 6.3 ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงการใช้/ไม่ใช้บริการทางการแพทย์ในการรักษาอาการเจ็บป่วยจำแนกตาม
ระยะเวลาการทำงาน

หน่วย : ราย

ระยะเวลาการทำงาน	ใช้บริการ	ไม่ใช้บริการ	รวม
3 เดือน - 1 ปี	34 (11.3)	21 (7.0)	55 (18.3)
เกินกว่า 1 ปี ถึง 2 ปี	41 (13.7)	10 (3.3)	51 (17.0)
เกินกว่า 2 ปี ถึง 3 ปี	41 (13.7)	14 (4.7)	55 (18.3)
เกินกว่า 3 ปี ถึง 4 ปี	23 (7.7)	9 (3.0)	32 (10.7)
เกินกว่า 4 ปี ถึง 5 ปี	11 (3.7)	1 (0.3)	12 (4.0)
เกินกว่า 5 ปี	76 (25.3)	19 (6.3)	95 (31.7)
รวม	226 (75.3)	74 (24.7)	300 (100.0)

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

2. ประเภทอุตสาหกรรม

ลูกจ้างกลุ่มตัวอย่างทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมประเภทอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 129 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.0 และในกลุ่มนี้ใช้บริการทางการแพทย์มากถึง 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.3 และเมื่อเทียบจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 300 ราย ก็ยังคงเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดที่ใช้บริการทางการแพทย์ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงการใช้/ไม่ใช้บริการทางการแพทย์ในการรักษาอาการเจ็บป่วยจำแนกตาม
ประเภทอุตสาหกรรม

หน่วย : ราย

ประเภทอุตสาหกรรม	ใช้บริการ	ไม่ใช้บริการ	รวม
อิเล็กทรอนิกส์	94 (31.3)	35 (11.7)	129 (43.0)
การเกษตร	--	--	--
อาหารและเครื่องดื่ม	11 (3.7)	3 (1.0)	14 (4.7)
ก่อสร้าง	--	1 (0.3)	1 (0.3)
ชิ้นส่วนและอุปกรณ์	29 (9.7)	12 (4.0)	41 (13.7)
แปรรูปไม้	14 (4.7)	1 (0.3)	15 (5.0)
อัญมณีและเครื่องประดับ	6 (2.0)	1 (0.3)	7 (2.3)
เครื่องหนัง	26 (8.7)	7 (2.3)	33 (11.0)
อื่นๆ	46 (15.3)	14 (4.7)	60 (20.0)
รวม	226 (75.3)	74 (24.7)	300 (100.0)

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

4.1.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

1. เพศ

จากการศึกษาลูกค้าในเขตนิคมอุตสาหกรรมซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 ราย พบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และเมื่อพิจารณาการใช้บริการทางการแพทย์ของลูกค้าเพศหญิงและชาย พบว่า เพศหญิงใช้บริการทางการแพทย์ร้อยละ 44.0 ไม่ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 10.7 ส่วนเพศชายใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 31.3 และไม่ใช้บริการทางการแพทย์ร้อยละ 14.0 ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงการใช้/ไม่ใช้บริการทางการแพทย์ในการรักษาอาการเจ็บป่วยจำแนกตามเพศ

หน่วย : ราย

เพศ	ใช้บริการ	ไม่ใช้บริการ	รวม
ชาย	94 (31.3)	42 (14.0)	136 (45.3)
หญิง	132 (44.0)	32 (10.7)	164 (54.7)
รวม	226 (75.3)	74 (24.7)	300 (100.0)

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

2. อายุ

ถูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี มีจำนวนมากกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ คือ 133 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.3 กลุ่มนี้ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 33.0 และไม่ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 11.3 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างอายุ 26-30 ปี มีจำนวนเป็นลำดับรองลงมา คือ 104 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.7 กลุ่มนี้ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 24.7 และไม่ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 10.0 ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงการใช้/ไม่ใช้บริการทางการแพทย์ในการรักษาอาการเจ็บป่วยจำแนกตามอายุ

หน่วย : ราย

อายุ	ใช้บริการ	ไม่ใช้บริการ	รวม
ไม่เกิน 25 ปี	99 (33.0)	34 (11.3)	133 (44.3)
26 – 30 ปี	74 (24.7)	30 (10.0)	104 (34.7)
31 – 35 ปี	29 (9.7)	6 (2.0)	35 (11.7)
36 – 40 ปี	14 (4.7)	3 (1.0)	17 (5.7)
41 – 45 ปี	6 (2.0)	- -	6 (2.0)
ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป	4 (1.3)	1 (0.3)	5 (1.7)
รวม	226 (75.3)	74 (24.7)	300 (100.0)

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เท่ากับกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คือ กลุ่มละ 103 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.3 แต่กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ใช้บริการทางการแพทย์สูงกว่า คือ ร้อยละ 28.0 และไม่ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 6.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 22.0 และไม่ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 12.3 ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงการใช้/ไม่ใช้บริการทางการแพทย์ในการรักษาอาการเจ็บป่วยจำแนกตาม

วุฒิการศึกษาสูงสุด

หน่วย : ราย

วุฒิการศึกษาสูงสุด	ใช้บริการ	ไม่ใช้บริการ	รวม
ต่ำกว่าอนุปริญญา	75 (25.0)	16 (5.3)	91 (30.3)
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	84 (28.0)	19 (6.3)	103 (34.3)
ปริญญาตรี	66 (22.0)	37 (12.3)	103 (34.3)
สูงกว่าปริญญาตรี	1 (0.3)	2 (0.7)	3 (1.0)
รวม	226 (75.3)	74 (24.7)	300 (100.0)

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

4. สถานภาพ

สถานภาพของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือเกินกว่าครึ่ง คือ 172 ราย มีสถานภาพเป็นโสด และในกลุ่มนี้ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 40.0 และไม่ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 17.3 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 32.7 และไม่ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 6.7 ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แสดงการใช้/ไม่ใช้บริการทางการแพทย์ในการรักษาอาการเจ็บป่วยจำแนกตาม

สถานภาพ

หน่วย : ราย

สถานภาพ	ใช้บริการ	ไม่ใช้บริการ	รวม
โสด	120 (40.0)	52 (17.3)	172 (57.3)
สมรส	98 (32.7)	20 (6.7)	118 (39.3)
หย่า หรือม่าย	8 (2.7)	2 (0.7)	10 (3.3)
รวม	226 (75.3)	74 (24.7)	300 (100.0)

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้ของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ เกินกว่าครึ่ง คือ 163 ราย คิดเป็น ร้อยละ 54.3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001–10,000 บาทต่อเดือน กลุ่มนี้ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 41.7 และไม่ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 12.7 และหากเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 ราย ก็ยังคงเป็นกลุ่มที่ใช้บริการทางการแพทย์ มากที่สุด ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แสดงการใช้/ไม่ใช้บริการทางการแพทย์ในการรักษาอาการเจ็บป่วยจำแนกตาม

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

หน่วย : ราย

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ใช้บริการ	ไม่ใช้บริการ	รวม
ไม่เกิน 5,000 บาท	62 (20.7)	14 (4.7)	76 (25.3)
5,001 – 10,000 บาท	125 (41.7)	38 (12.7)	163 (54.3)
10,001 – 15,000 บาท	26 (8.7)	13 (4.3)	39 (13.0)
ตั้งแต่ 15,001 บาทขึ้นไป	13 (4.3)	9 (3.0)	22 (7.3)
รวม	226 (75.3)	74 (24.7)	300 (100.0)

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

4.2 พฤติกรรมการดูแลสุขภาพและทัศนคติต่อการใช้บริการทางการแพทย์

การวิเคราะห์อาการไข้หรือบาดเจ็บ การใช้บริการทางการแพทย์และทัศนคติต่อการใช้บริการทางการแพทย์ของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ มีรายละเอียดดังนี้

1. อาการไข้หรือบาดเจ็บ

ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอาการไข้หรือบาดเจ็บ ในช่วงระหว่าง 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2545 ดังนี้ คือ เคยเป็นหวัด ร้อยละ 86.7 ประสบอุบัติเหตุ และรับบาดเจ็บ ร้อยละ 24.7 โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร ร้อยละ 40.3 โรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ ร้อยละ 12.0 โรคผิวหนัง ร้อยละ 13.0 เนื้องอกหรือมะเร็ง ร้อยละ 0.3 โรคไข้เลือดออก ร้อยละ 1.0 คลอดบุตร ร้อยละ 6.3 และโรคเหงือกหรือฟัน ร้อยละ 31.0 สรุปแล้วกลุ่มตัวอย่างเป็นไข้หวัด และ โรคเกี่ยวกับทางเดินอาหารมากที่สุด ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงอาการเจ็บป่วย เป็นไข้ หรืออุบัติเหตุ ในช่วงระหว่าง 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2545

หน่วย : ราย

รายการ	เคย	ไม่เคย	รวม
1. ไข้หวัด	260 (86.7)	40 (13.3)	300 (100.0)
2. อุบัติเหตุ - บาดเจ็บ	74 (24.7)	226 (75.3)	300 (100.0)
3. โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร	121 (40.3)	179 (59.7)	300 (100.0)
4. โรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ	36 (12.0)	264 (88.0)	300 (100.0)
5. โรคผิวหนัง	39 (13.0)	261 (87.0)	300 (100.0)
6. เนื้องอก / มะเร็ง	1 (0.3)	299 (99.7)	300 (100.0)
7. ไข้เลือดออก	3 (1.0)	297 (99.0)	300 (100.0)
8. การคลอดบุตร	19 (6.3)	281 (93.7)	300 (100.0)
9. โรคเหงือกหรือฟัน	93 (31.0)	207 (69.0)	300 (100.0)

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงอัตราร้อยละ

2. การรักษาอาการไข้หรือบาดเจ็บ

ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาการไข้หรือบาดเจ็บในช่วง 1 มกราคม-31 ธันวาคม 2545 ส่วนใหญ่ใช้บริการทางการแพทย์มากกว่าการซื้อยามารักษาด้วยตนเองหรือปล่อยให้หายเอง คือ ผู้ที่เป็นไข้หวัด ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 55.8 ผู้ประสบอุบัติเหตุและบาดเจ็บ ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 74.3 ผู้ที่เป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินอาหารใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 59.5 โรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 6.94 โรคผิวหนัง ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 71.8 โรคเนื้องอกหรือมะเร็ง ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 100.0 และผู้ที่เป็นโรคหัวใจหรือฟัน ส่วนใหญ่ใช้บริการทางการแพทย์ ร้อยละ 75.3 ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงวิธีการรักษาอาการเจ็บป่วย เป็นไข้ หรืออุบัติเหตุ ในช่วงระหว่าง 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2545

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ไข้หวัด		
ใช้บริการทางการแพทย์	145	55.8
ซื้อยามารับประทานเอง	90	34.6
ปล่อยให้หายเอง	25	9.6
รวม	260	100.0
2. อุบัติเหตุ-บาดเจ็บ		
ใช้บริการทางการแพทย์	55	74.3
ซื้อยามารับประทานเอง	9	12.2
ปล่อยให้หายเอง	10	13.5
รวม	74	100.0
3. โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร		
ใช้บริการทางการแพทย์	72	59.5
ซื้อยามารับประทานเอง	30	24.8
ปล่อยให้หายเอง	19	15.7
รวม	121	100.0

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
4. โรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ		
ใช้บริการทางการแพทย์	25	69.4
ซื้อยามารับประทานเอง	10	27.8
ปล่อยให้หายเอง	1	2.8
รวม	36	100.0
5. โรคผิวหนัง		
ใช้บริการทางการแพทย์	28	71.8
ซื้อยามารับประทานเอง	11	28.2
ปล่อยให้หายเอง	-	-
รวม	39	100.0
6. เนื้องอก/มะเร็ง		
ใช้บริการทางการแพทย์	1	100.0
ซื้อยามารับประทานเอง	-	-
ปล่อยให้หายเอง	-	-
รวม	1	100.0
7. ไข้เลือดออก		
ใช้บริการทางการแพทย์	3	100.0
ซื้อยามารับประทานเอง	-	-
ปล่อยให้หายเอง	-	-
รวม	3	100.0
8. โรคเหงือกหรือฟัน		
ใช้บริการทางการแพทย์	70	75.3
ซื้อยามารับประทานเอง	11	11.8
ปล่อยให้หายเอง	12	12.9
รวม	93	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

3. การตรวจสุขภาพ การใช้สิทธิประกันสังคมและการรับความรู้

ผลการศึกษารายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพเพื่อค้นหาปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดหรือเพื่อป้องกันก่อนที่จะเกิดโรค การใช้สิทธิรับการรักษาจากสถานพยาบาลในโครงการประกันสังคม และการได้รับความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพจากบุคลากรสาธารณสุขของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2545 ดังตารางที่ 4.10

3.1 การตรวจสุขภาพ

ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก เคยเข้ารับการตรวจสุขภาพปีละครั้ง ร้อยละ 73.3 ในขณะที่บางส่วนไม่เคยเข้ารับการตรวจสุขภาพ ร้อยละ 18.0

3.2 การใช้สิทธิประกันสังคม

ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากเคยใช้สิทธิรักษาในโครงการประกันสังคม ร้อยละ 75.3 ในขณะที่บางส่วนไม่เคยใช้สิทธิรักษาในโครงการประกันสังคม ร้อยละ 24.7

3.3 การได้รับความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ

ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพจากบุคลากรสาธารณสุขใกล้เคียงกับกลุ่มไม่เคยได้รับความรู้ คือ ร้อยละ 50.3 และ 49.7 ตามลำดับ

3.4 การซื้อยารักษาใช้

ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากซื้อยารักษาใช้ตามร้านขายยาทั่วไป ร้อยละ 69.0 และซื้อยาตามแพทย์สั่ง ร้อยละ 18.3

ตารางที่ 4.10 แสดงการตรวจสุขภาพ การใช้สิทธิในโครงการประกันสังคม และวิธีการซื้อยารักษาใช้ในช่วงระหว่าง 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2545

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. การตรวจสุขภาพ		
ปีละครั้ง	220	73.3
ทุก ๆ 6 เดือน	12	4.0
ไม่แน่นอน	14	4.7
ไม่เคยตรวจสุขภาพ	54	18.0
รวม	300	100.0

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2. การใช้สิทธิรักษาในโครงการประกันสังคม		
เคยใช้สิทธิ	226	75.3
ไม่เคยใช้สิทธิ	74	24.7
รวม	300	100.0
3. การได้รับความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ		
ไม่เคยได้รับความรู้	151	50.3
เคยได้รับความรู้	149	49.7
รวม	300	100.0
4. การซื้อยารักษาใช้		
ซื้อตามร้านค้าทั่วไป	22	7.3
ซื้อตามร้านขายยาทั่วไป	207	69.0
ซื้อตามแพทย์สั่ง	55	18.3
อื่นๆ	8	2.7
ไม่ระบุ	8	2.7
รวม	300	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

4. พฤติกรรมการดูแลรักษาสุขภาพ

ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมการดูแลรักษาสุขภาพตามลำดับ คือ ลำดับแรก เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ร้อยละ 74.7 ลำดับที่สอง ออกกำลังกายสม่ำเสมอ ร้อยละ 60.0 และลำดับที่สาม ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 57.7 ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 แสดงพฤติกรรมกรดูแลสุขภาพ

พฤติกรรมกรดูแลรักษาสุขภาพ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	224	74.7
ออกกำลังกายสม่ำเสมอ	180	60.0
ไม่สูบบุหรี่	173	57.7
ไม่ดื่มสุรา	96	32.0
เลือกรับประทานอาหารปรุงสำเร็จใหม่	53	17.7
งดและลดอาหารประเภทไขมัน	45	15.0
เข้ารับการตรวจสุขภาพในสถานพยาบาลเป็นประจำ	32	10.7
อื่นๆ	10	3.3

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้ 1 – 3 คำถาม

5. เหตุผลการเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล

ผลการศึกษาเหตุผลในการเข้ารับการรักษาอาการไข้หรือบาดเจ็บในสถานพยาบาลของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกลุ่มตัวอย่าง เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับแรก คือ สถานพยาบาลอยู่ใกล้บ้าน ร้อยละ 56.3 ลำดับที่สอง คือ เพราะสถานพยาบาลอยู่ในเครือข่ายประกันสังคม ร้อยละ 47.3 และลำดับที่สาม คือ มีความมั่นใจในการดูแลและรักษา ร้อยละ 35.3 ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 แสดงเหตุผลในการเข้ารับการรักษาอาการไข้หรือบาดเจ็บในสถานพยาบาล

เหตุผล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
สถานพยาบาลอยู่ใกล้บ้าน	169	56.3
เป็นสถานพยาบาลในเครือข่ายประกันสังคม	142	47.3
มีความมั่นใจในการดูแลและรักษา	106	35.3
มีการให้บริการแก่ผู้ป่วยดี	96	32.0
ค่ารักษาไม่แพง	74	24.7
มีแพทย์เชี่ยวชาญเฉพาะทาง	56	18.7
มีคำแนะนำจากแพทย์มาใช้ประโยชน์ดูแลสุขภาพ	53	17.7
มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัย	49	16.3
สถานพยาบาลได้รับการยอมรับจากคนไข้ทั่วไป	41	13.7
เพราะมีอาการรุนแรง	19	6.3
ต้องการเข้ารับการรักษาโรคเฉพาะทาง	16	5.3
มีความคุ้นเคยกับบุคลากรในสถานพยาบาล	13	4.3
อื่นๆ	2	0.7

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้ 1-3 คำถาม

6. เหตุผลการไม่เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล

ผลการศึกษาเหตุผลการไม่เข้ารับการรักษาอาการบาดเจ็บป่วยในสถานพยาบาลของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกลุ่มตัวอย่าง เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับแรก คือ เนื่องจากมีอาการเจ็บป่วยไม่รุนแรง ร้อยละ 69.7 ลำดับที่สอง คือ สามารถซื้อยามารักษาได้ด้วยตนเอง ร้อยละ 43.3 และลำดับที่สาม คือ สถานพยาบาลให้บริการผู้ป่วยไม่ดี ร้อยละ 33.3 ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 แสดงเหตุผลที่ไม่เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล

เหตุผล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
อาการเจ็บป่วยไม่รุนแรง	209	69.7
สามารถซื้อยามารักษาได้ด้วยตนเอง	130	43.3
ให้บริการผู้ป่วยไม่ดี	100	33.3
สถานพยาบาลอยู่ไกล	79	26.3
ค่าบริการรักษาแพงเกินไป	57	19.0
ขาดความเชื่อถือบุคลากรทางการแพทย์	43	14.3
ไม่มั่นใจในการรักษา	40	13.3
ขาดความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือ	37	12.3
บุคลากรมีไม่เพียงพอ ขาดแพทย์เฉพาะทาง	29	9.7
อื่นๆ	12	4.0

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้ 1 – 3 คำถาม

7. เหตุผลในการซื้อยาจากร้านค้าทั่วไป

ผลการศึกษาเหตุผลในการซื้อยารักษาโรคจากร้านค้าทั่วไป หรือร้านค้าที่ไม่มีเภสัชกรควบคุมดูแลของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกลุ่มตัวอย่าง เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับแรก คือ มีความสะดวกในการซื้อยา ร้อยละ 47.7 ลำดับที่สอง เพราะสามารถหาซื้อได้ง่ายไม่ต้องใช้ใบสั่งแพทย์ ร้อยละ 26.7 และลำดับที่สาม คือ มีความรวดเร็วกว่าไปซื้อจากร้านขายยาโดยตรง ร้อยละ 26.0 ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 แสดงเหตุผลของการซื้อยารักษาโรคจากร้านค้าทั่วไป

เหตุผล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ซื้อจากร้านค้าที่มีเภสัชกรดูแลตลอด	152	50.7
มีความสะดวกในการซื้อ	143	47.7
สามารถหาซื้อได้ง่ายไม่ต้องใช้ใบสั่งแพทย์	80	26.7
มีความรวดเร็วกว่าไปซื้อจากร้านขายยาโดยตรง	78	26.0
ได้ยาแรงกว่าสถานพยาบาลจัดให้	18	6.0
อื่นๆ	14	4.7

หมายเหตุ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้ 1 – 3 คำถาม

ที่มา: จากการสำรวจ

วัตถุประสงค์ที่สอง เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกับวิธีการศึกษาวัตถุประสงค์แรก ข้อ 4.1 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพโดย Logit Model

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ประกอบด้วย เพศ รายได้ สถานภาพสมรส อายุ และระดับการศึกษา เนื่องจากตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ การตัดสินใจใช้บริการทางการแพทย์ที่มีทางเลือก 2 ทาง คือ ใช้บริการทางการแพทย์ และไม่ใช้บริการทางการแพทย์ ดังนั้นการประมาณค่าการตัดสินใจจึงเลือกใช้ Logit model ผลของการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 แสดงผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธีการของ Logit Model

ตัวแปร (variables)	สัมประสิทธิ์ (Coefficient)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ฐานของค่าคลาด เคลื่อนมาตรฐาน (Standard error)	ค่านัยสำคัญทาง สถิติ (Wald)	ระดับนัยสำคัญ (Significance)
Constant	2.3730	0.423	5.6808	0.000
SEX	-0.7280	0.305	0.5407	0.017**
INCOME	-2.4666×10^{-05}	3.35×10^{-05}	2.9407	0.462
STATUS	-0.5880	0.343	0.1261	0.086*
AGE	0.1620	0.455	6.7231	0.722
ED	-0.8310	0.321	31.4422	0.010**
จำนวนตัวอย่าง			300	
-2 Log Likelihood			310.813	

* Significant at $\alpha = 0.01$ ** Significant at $\alpha = 0.05$

ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือตามแบบจำลอง ดังแสดงในตารางที่ 4.15 พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการใช้บริการทางการแพทย์ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จำนวน 2 ตัวแปร ประกอบด้วย เพศ (Sex) และระดับการศึกษา (Ed) แสดงว่าตัวแปรสถานภาพสมรส (Status) อายุ (Age) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (Income) ไม่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการทางการแพทย์ของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

ค่าสัมประสิทธิ์ในตารางที่ 4.15 อธิบายได้ดังนี้

1. เพศ (Sex) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.7280 ซึ่งหมายความว่า ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายจะเลือกใช้บริการทางการแพทย์น้อยกว่าลูกจ้างเพศหญิง อาจจะเป็นเพราะเพศชาย มองว่าการเจ็บป่วยเป็นเรื่องธรรมดาไม่ร้ายแรงและหาเองได้ จึงให้ความสำคัญต่อการเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลหรือพบแพทย์น้อยกว่าเพศหญิง

2. ระดับการศึกษา (Ed) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.8310 ซึ่งหมายความว่าลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

จะเลือกใช้บริการทางการแพทย์ต่ำกว่ากลุ่มลูกจ้างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า อาจจะเป็นเพราะกลุ่มลูกจ้างที่มีระดับการศึกษาสูงสามารถติดตามความรู้เกี่ยวกับการรักษาตนเองเนื่องจากไข้ที่มีอาการไม่รุนแรงได้ด้วยตนเอง ในขณะที่กลุ่มที่มีการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรีขาดความมั่นใจในการประเมินความรุนแรงของอาการไข้หรือบาดเจ็บที่เกิดขึ้นกับตนเอง ประกอบกับการมีสิทธิในโครงการประกันสังคมเมื่อเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลของโครงการแล้วไม่เสียค่าใช้จ่าย จึงให้ความสนใจเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลหรือการพบแพทย์สูงกว่า

จากการศึกษาทั้งสองวัตถุประสงค์อาจกล่าวได้ว่าลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพด้วยการไปใช้บริการทางการแพทย์ คือไปพบแพทย์ หรือไปรักษาที่สถานพยาบาลมากกว่าการรักษาด้วยตนเอง ทั้งนี้สิ่งที่น่าสังเกตเป็นอย่างยิ่งคือ

1. ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจำนวนมากมีโอกาใช้สิทธิรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลในโครงการประกันสังคมรวมทั้งเคยได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี ทำให้มีความคุ้นเคยกับการพบปะแพทย์เมื่อมีอาการไข้หรือบาดเจ็บ จึงนิยมไปใช้บริการทางการแพทย์เป็นจำนวนมาก

2. ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเอง ด้วยการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

3. ทักษะคติของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่ต่อการดูแลสุขภาพเกิดขึ้นจากลูกจ้างเคยใช้สิทธิรับการรักษาในโครงการประกันสังคมและการตรวจสุขภาพประจำปี ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อการเข้ารับบริการทางการแพทย์ เพราะมีความมั่นใจในการดูแลสุขภาพพยาบาล ดังนั้นทุกครั้งเมื่อมีอาการไข้หรือบาดเจ็บกลุ่มลูกจ้างจะไปใช้บริการการรักษาพยาบาลที่สถานพยาบาลส่วนการไม่ไปใช้บริการการรักษาพยาบาลมาจากสาเหตุหลัก คือ มีอาการไข้หรือบาดเจ็บเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

จากผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Kasl and Cobb (1996 อ้างใน สุนทรศรีโกสัย, 2539) และแนวคิดเกี่ยวกับตัวกำหนดการใช้บริการสุขภาพ (Determinants of Health Service Utilization) ของ Anderson, Kravits and Anderson (1975, อ้างใน กุศล สุนทรธาดา และ วรชัย ทองไทย, 2539) ที่ระบุว่า การดูแลสุขภาพและการป้องกันไม่ให้เกิดการเจ็บป่วย ด้วยการออกกำลังกาย การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ไม่สูบบุหรี่ และลักษณะการเป็นเครือข่ายหรือปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ จะมีผลต่อการเลือกวิถีดูแลสุขภาพของตนเอง ซึ่งกรณีของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือใช้วิธีการดูแลสุขภาพด้วยวิธีการรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ ออกกำลังกาย และไม่สูบบุหรี่ ส่วนการเลือกเข้ารับการรักษาด้วยวิธีการใดๆ เมื่อมี

อาการไข้หรือบาดเจ็บ ลูกจ้างจะทำการประเมินตนเองแล้วว่าอาการของไข้หรือบาดเจ็บอยู่ในระดับรุนแรงหรือเพียงเล็กน้อยหากเล็กน้อยก็จะเลือกดูแลด้วยตนเองหากมีอาการเพิ่มหรือรุนแรงมากขึ้นก็จะไปทำการรักษาในสถานพยาบาลหรือพบแพทย์และใช้สิทธิจากบัตรประกันสังคม

นอกจากนี้แนวคิดเกี่ยวกับตัวกำหนดการใช้บริการสุขภาพ (Determinants of Health Service Utilization) ของ Anderson, Kravits and Anderson (1975 อ้างใน กุศล สุนทรธาดา และ วรชัย ทองไทย, 2539) ที่ระบุว่า ปัจจัยทางประชากร เช่น อายุ เพศ สถานภาพ ขนาดครอบครัว เป็นต้น และปัจจัยทางด้านสังคม เช่น การศึกษา อาชีพ ศาสนา เชื้อชาติ เป็นต้น เป็นปัจจัยโน้มนำไปสู่การใช้บริการสุขภาพ ผลการศึกษาครั้งนี้ปรากฏว่า

1. ปัจจัยทางด้านรายได้ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือด้วยการไปใช้บริการทางการแพทย์เมื่อมีอาการไข้หรือบาดเจ็บ
2. ปัจจัยทางประชากร คือ ลูกจ้างเพศหญิงดูแลสุขภาพดีกว่าเพศชาย อายุของลูกจ้างไม่มีผลต่อการดูแลสุขภาพ และลูกจ้างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพด้วยการใช้บริการทางการแพทย์ต่ำกว่าลูกจ้างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า และลูกจ้างที่มีสถานภาพโสดมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพต่ำกว่าผู้มีสถานภาพสมรส